

בשמה והמקיים בשמה מ"ש הנודר והמקיים דלא לקי משום דהוי לאו שאין בו מעשה הני נמי לאו שבכללות הוא ואין לוקין עליו אלא כי אחת רבין אמר ר' אלעזר על כן אינו לוקה חוץ מהנודר והמקיים מאי שנא אהך דלא לקי משום דהוה ליה לאו שבכללות הני נמי לאו שאין בו מעשה הוא והוא כר' יהודה דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו עכ"ל

הגמרא. ופשיטא כדברי הראב"ד ולדעת רבין י"ל דכיון דבין לרב דמיא בין לרבין ואליבא דר"א מנפך ומנפך לא דמו לנודר ומקיים דבחד לקי ובחד לא לקי אלא דפליגי בדי מנייהו הוא דלקי והיינו דמנפך ונודר ומקיים לא ערביניהו חנא והננוהו אלא פליגייהו בחרי צבי לגלויי לן דאש"ג דמן הדין לא לקי הכא קום ליה לחנא דלקי ורצ דמיא סבר דהאי דלקי היינו מנפך ומנפך דכיון שיש בהם מעשה אש"ג שהם לאו שבכללות ראוי יותר לעונש מכלאו מפורש ואין בו מעשה ואקשו עליה כיון דלאו שבכללות ליכא למ"ד בעלמא דלוקין עליו ליכא למימרא דסבר חנא דבכא לוקין ואסיקא כרבין דאמר דהאי דלקי היינו נודר ומקיים כיון שהם מפורשים בכחב אש"ג שאין בו מעשה ראוי לומר דבכא קאמר חנא דלוקין יותר מכלאו שבכללות אש"ג שיש בו מעשה משום דלאו שבכללות לא אשכחן בעלמא מאן דפליגי ואמר דלוקין עליו אלא חנא חנא שום סברא ללקות על לאו שבכללות אלא לאו שאין בו מעשה אשכחן ר"י דאמר לוקין עליו וא"כ הרי יש מקום לומר דסבר חנא דידן בבחי לאו כר"י

פרק ששי

א העושה "אוב או ידעוני ברצונו בודון חייב כרת ואם היו שם עדים והתראה נסקל. היה

שונו מביא חטאת קבועה. * כיצד הוא מעשה האוב. זה שהוא עומד ומקטיר קטרת ידועה ואוחז שרביט של הדם בידו ומניפו והוא מדבר בלאט בדברים ידועים אצלם עד שישמע השואל כאלו אחד מדבר עמו ומשיבו על מה שהוא שואל בדברים מתחת הארץ בקול נמוך עד מאד וכאלו אינו ניכר לאוזן אלא במחשבה מרניש בו. וכן הלוקח גולגולת המת ומקטיר לה ומנחש בה עד שישמע כאילו קול יוצא מתחת שחיו שפל עד מאד ומשיבו. כל אלו מעשה אוב הן והעושה אחד מהן נסקל: ב כיצד ימנע הידעוני. מניח עצם עוף ששמו ידוע בפיו ומקטיר ועושה

השגת הראב"ד * כיצד מעשה האוב זה שהוא עומד ומקטיר. א"ל בניה סקירות עושה כן ובעור של אדם מה ומדבר משחיו של מה :

א סמ"ג לאוין לה. טור י"ד סי' קעט. ב עי' בסמ"ג לאוין לס :

לחם משנה

במדבר דהיינו משום דלית בהו מעשה דבציטול פסח ומילה הוי ציטול מזה והוי שב ואל תעשה. ואולי רצה לתת בפסח ומילה טעם אחר יותר פשוט ומ"מ ז"ל : ביצד הוא מעשה האוב וכו'. שם במשנה (דף ס"ה) אמרו בעל חוב זה פיתוס המדבר משחיו. ועוד שם בגמרא ח"ר בעל חוב זה המדבר בין הפרקים ומבין אילני ידיו. ידעוני זה המניח עצם ידוע צפוי והוא מדבר מאליו מהיבי והיה כחב מארץ קולך מאי לאו דמשהי כי אורחיה לא דלוקין ויהיב בין הפרקים ומשחיו ח"ס ותאמר האשה אל שאלו אלהים ראויה עולים מן הארץ מאי לאו דמשהי כאורחיה לא דיהיב בין הפרקים ומשחיו. עוד שם ח"ר בעל חוב אחד המעלה בזכורו ואחד הנשאל בגלגל וכו' שאל בגלגל עולה כדרכו ועולה בשבת והקשו שם עולה להיכא סליק הא קמיה מנה אלא אימא עונה כדרכו וכו'. ומדברי רש"י ז"ל נראה שהוא מפרש מדבר משחיו שמעלה את המת והמכשף שמים למת תחת שחיו של המכשף ופירוש בין הפרקים ג"כ הוא כפי האי גוונא שר"ל שהמת עולה והוא יושב בין הפרקים של מכשף, ורבינו נראה לכאורה מדבריו שאינו מפרש כן שמים את המת תחת שחיו אלא נראה שהקול יוצא מתחת שחיו שכן כתב כאילו קול יוצא מתחת שחיו וכן בין הפרקים ז"ל כי האי גוונא שהקול נראה כיוצא מבין הפרקים של מכשף אלא לעולם הוא אינו עולה ויושב בין הפרקים וקשה על זה מאי פריך בגמ' מאי לאו כי אורחיה דהא ודאי כי אורחיה הוא כהרי כהב רבינו שאינו עולה מן הקבר אלא נראה כאלו הקול יוצא מתחת לארץ ועל זה אמר הכחב כחב מארץ קולך. ועוד קשה מה מקום להיוון דלוקין ויהיב הא לדעתו אין המת עולה ויושב בין הפרקים אלא הקול נראה כיוצא מן הפרקים וליכא למימר דלוקין ויהיב, ועוד דע"כ פירוש הברייתא בגולגל דומיא דמתניתין ובגולגל לא שייך למימר סליק ויהיב כדאמרו לקמן בגמ' עולה להיכא סליק הא קמיה מנה, ונראה ודאי דרבינו מפרש כפי' רש"י ז"ל שמכשף מעלה את המת ויושב בין שחיו של מת או בין פרקיו וכפירש"י ז"ל. אלא רבינו כתב בפירוש המשנה וכל מה שאתה רואה ממאמרים שומע ומדבר בענין זה היא שמיעה כוזבת כפי מה שישם מהשגתו בזה כמו שילמד לבני אדם הרבה במקום הפנימי רוצה לומר בשעת החיזקות ע"כ. ולכן נראה ודאי שהוא סובר שכל זה שאמר מעלה את המת והמת עולה ויושב בין הפרקים וכן הוא יושב בין שחיו ומדבר משחיו הכל הוא דמיון והוא דבר כוזב אלא לעולם המת לא יעלה מן הארץ וכמ"ס הרשב"א בצעלל אוב דשאלו אלא לענין אמיתות הדבר הוא שימנע השואל כאילו אחד מדבר עמו מתחת לארץ וכמו שאמר הכחב והיה כחב מארץ קולך שהוא קול נמוך, ולכן נראה שמעלה מת ויושב בין הפרקים כו' וכן מה שאמר יושב בין שחיו הוא מהקול נמוך שגורא שיוצא משחיו והכל הוא דבר כוזב, ולכן רבינו ז"ל לא הזכיר כחב דברי הגמרא שהכל הוא דמיון וענין כוזב לפי מה שגורא לבני אדם אלא הזכיר אמיתות הדבר ואמר שנין האמת הוא כך ושהכל הוא טעות, ולכן רבינו לא הזכיר ענין עלות המת כלל לפי שכפי האמת אינו כן אלא אמר שכפי האמת הוא נראה כאילו קול יוצא מתחת לארץ וכן בגלגל הוא מקטיר כו' ומה שאמר יוצא מתחת שחיו הזכיר שהוא ענין דמיון שגורא כאילו הקול יוצא מתחת שחיו. והשתא בזה יתורץ הכל מדברי הגמרא הם כפי הדמיון ודברי רבינו כפי האמת וכמו שהוא ענינו גלה בפירוש המשנה. וא"ל איך כתב רבינו מקטיר קטרת גבי אוב הא לא נאמר בגמרא הקטרת קטרת גבי

כתבתי שם חידוש לקושיית הראב"ד ז"ל שהשיג כחב על רבינו שגמרא משמע דאחי כר' יהודה ועל הכל הארכתי שם ולכן איני מאריך כאן ועיין במהרי" קולון שרש ע"ו שיישב שם השגת הראב"ד ז"ל :

פ"ו א העושה אוב או ידעוני וכו'. היה שוגג מביא חטאת קבועה. דברי רבין ומתמיהים שבגמרא פרק ארבע מיתות (דף ס"ה) אמרו ידעוני אין בו מעשה ומשום הכי לא תני ליה גבי שלשים ושש כריתות לריש לקיש ולר' יוחנן משום הכי ודאי דהוה ליה למתני משום דמתניתין ר"ע היא דלא בעי מעשה אלא טעמא דלא פני לה משום דהואיל ושיניהו בלאו אחד וכו' וריש לקיש ס"ל דאש"ג דר"ע לא בעי מעשה היינו מעשה רבה אלא מעשה זוטא בעי ח"כ משמע מהכא דלרש לקיש ודאי לכולי עלמא ידעוני פטור מקרבן ואפילו לר' עקיבא דלא בעי מעשה משום דלכולי עלמא מעשה זוטא בעיין ור' יוחנן מודה ודאי דאינו חייב קרבן לרבנן דפיקרי מגדף משום דלית ביה מעשה אלא דוקא לר"ע דלא בעי מעשה חייב וא"כ קשה על רבינו דהוא ז"ל פסק כאן הידעוני חייב בקרבן היינו ודאי כר"ע ואליבא דר' יוחנן דאמר דר"ע לא בעי מעשה כלל ובפרק ח' מהלכות שגגות בהחילתו פסק רבנן וכתב שם וכל עבירה שחייבין על זדונה כרת חייבין על שגגתה חטאת חוץ משלש עבירות מגדף וציטול מילה וקרבן פסח וא"כ כיון דפסק דמגדף פטור הוא הדין ידעוני דהא ר' יוחנן מודה דלרבנן ודאי פטור וא"כ קשיא מדידה אדידיה ועוד קשה על מה שכתב שם מלבד מה שכתב כאן דלמה לא כתב שם חוץ ממגדף וידעוני כיון דהוא פסק כרבנן וכמו שהקשו בגמרא לר"ל יא אוב ומגדף מצוי ליה הכי נמי קשיא על דברי רבינו יא מגדף וידעוני מצוי ליה והוה ליה למימר חוץ ממגדף וידעוני. ובאמת קושיא זאת היא חזקה. ולתתן זה דקדקתי הלשון שכתב רבינו שם בשמיה העבירות דכריתות שגגות העבירות וכתב שם בעל ידעוני במעשה ומדכתב במעשה נראה לי מדבריו דלית ליה תרי גווי דידעוני חד דליכא ביה מעשה וחד דליכא ביה מעשה דהיינו המדבר העמידות בציטול מצוי מצוי שומע ע"כ פטור ונקרא ידעוני מפני שרוב המדברים לופים העמידות בציטול מצוי מצוי שומע ע"כ פטור והעמידות מצוי שומע ע"כ כלל בשם ידעוני שהוא שם הכולל. ויאל לו זה לרבינו מפני שהוקשה לו בדברי הגמרא. קושיא חזקה דהיינו אמר דלא מנה ידעוני משום דלית ביה מעשה דהא ודאי ידעוני מעשה אית ביה שהוא שומע העצם וכמו שהוקשה לרש"י ז"ל והוא חירץ דאינו מדבר בשעת שומע העצם, ורבינו לא נראה לו לחלק בכך ולכן הוא מפרש דמה שאמר בגמרא ידעוני שאין בו מעשה ה"ק הא דלא תני ידעוני גבי ל"ו כריתות משום דלא הוי מילתא פסיקתא דליכא ביה מעשה כגון שהוא לופה עמידות מצוי שומע ע"כ ואורח ידעוני ודאי שהוא פטור מקרבן ולכן לא תני ליה גבי שלשים ושש כריתות דלא הוה מילתא פסיקתא אלא ודאי ידעוני המשים עצם צפוי הוא צר מעשה והייב לכ"ע ואפילו לרבנן ולכן כתב כאן דידעוני חייב וכגון שמים ע"כ צפוי וכן שם כתב בעל ידעוני במעשה כלומר לאפוקי ידעוני דלית ביה מעשה ומה שלא מנה שם חוץ ממגדף וידעוני היינו טעמא משום דלא הוי מילתא פסיקתא משום דליכא ידעוני דחייב כגון דעבד מעשה וכמו שכתב לקמן כך נראה לי ליישב דברי רבינו ז"ל. עוד כתב רבינו שם דטעם המגדף הוא משום דלית ביה מעשה וטעם ציטול קרבן פסח ומילה משום דהוי מלכות עשה וקשה דבפסח ומילה נמי לימא טעמא דליכא

מגדל עז

מיתות (דף ס"ה) : כתב הראב"ד ז"ל בניה סקירות עושה כן ובעור של אדם מת ומדבר משחיו של מת עכ"ל : ואני אומר אם קבלה נקבל ואם הלכה אלא בתוספתא מפרש כל דבר בקבלה מחקות העובדים כוכבים ולא נזכר גס לא הוכרח פ' ארבע מיתות וא"כ למה לא נאמר כמו שפירשוהו גבי ידעוני והלך ולן בניה סקירות, ועוד קשה לי לא ולמד מבעלת אוב דשאלו דאי בניה סקירות הואי מפרקתא מלחא לעלמא והוי רמיזא בקרא כד"ן : דברים ידועים אלא כו' עד אל תשנו אל האוזנות ואל ידעוניהם. הכיאות פרק ארבע מיתות (דף ס"ה) ואזכרה בספרא :

דמניא ושם אלהים אמרים לא תזכירו שלא יאמר אדם לחבירו שמו לי ביד עובדת כוכבים פלונית עד ולא יקיים בשמו וכו' ואם כדברי הראב"ד ז"ל למה סדרו רבינו ורצ אפי' בשתי פסקות אלא ודאי רישא דוקא מוקי כר' יהודה אלא סליק הוה ואל הוכרח ר' יהודה בגמרא לגבי הנודר בשמה לא כפי' ארבע מיתות ולא בשום מקום בהלמוד לפי זכירתו ואם הראב"ד ז"ל ירצה לחלוק עליו בזה תיך לזכר דבריו בראיות כד"ן :

פ"ו העושה אוב או ידעוני וכו'. היה שוגג מביא חטאת קבועה. * כיצד מעשה האוב. פרק ארבע

עובר עליו כדפרישית ע"כ. ולי' שרבינו מפרש דאבי דאמר שרגא דליבני היינו שהאש
מכאן ומכאן ושורות הלבנים באמצע ומעביר בנו על שורות הלבנים אבל לא בחור השלכת
ורבא פליג עליה ואמר כמשוררת דפוריאל ולא לענין הקפילה הוא שאמר כן וכמו שפירש"י
אלא כשם שהעושים אותה משוררת עוברים בחור השלכת כך זה נריך שיעבור בחור
השלכת ולאפוקי מדאבי והניח כותיה דרבא

העבירו ברנל דהיינו שרגא דליבני שהוא עובר
ברנל כמי שמהלך בשוק פטור עד שיעבור
בחור השלכת דלא אורחא דמילתא דאבי עובר
ברנל משום דרגליו חכוייה ולא שחכוי
הקפילה עכ"פ וכדברי רש"י אלא הכוונה לרבא
ולברייחא העברה בחור השלכת לצד. וזהו
שכתב רבינו ומעבירו וכו' בחור השלכת.
ומ"ש רבינו ומעבירו ברנליו ענינו שלא
יעבירו מראשו או מזדויו כמו שעושי
כשמהלכין ההרגולות אלא העברה מזד רגליו
בעינין. ואפשר דס"ל דאיהיה בכלל מאי דאמר
רב יוחנן אינו חייב עד שיעבירו דרך
העברה ואין דרך העברה אלא מזד רגליו:
לא שהוא שורפו וכו'. רש"י כתב כן שם
ודייק לה מדתניא המעביר עליו פטור
אלמא לאחר העברה מי הוא והא דאמרין
גבי חזקיה שכתבו אמו סלמנדרא לוא למולך
היה אלא לאלהי הפדיון דהא שריפה כתיב:
לפיכך העושה וכו'. שם באלו הן הנסקלין
(סנהדרין ס"ז) חנן העובר עבודה

כוכבים והנחת מזרעו למולך ונגמרה קמי
עבודה כוכבים וקמי מולך כלומר דמדלגניהו
בחרתי אלמא מולך לוא בכלל עבודה כוכבים
הוא חנן כמ"ד מולך לוא עבודה כוכבים הוא
דתינא אחד למולך ואחד לשאר עבודה כוכבים
חייב כלומר דקבער מולך עבודה כוכבים הוא
ולא אינעיר דלאורי עליה כדדרכה דמאינא
יעבדו נפקא אלא לומר לך שאם עשה שלא
דרכה חייב ר"ל ד"ש אומר למולך חייב
שלא למולך פטור וזוהי דכסחה מחיתין
ק"ל. אבל ק"ל מאי לפיכך שרגא שאין דין
זה נמשך מדיו של מעלה. ונ"ל שהוא מקושר עם מ"ש לא שהוא שורפו וכו' וקאמר
השם כיון שאינו שורפו יכולין אנו לומר דהעושה עבודה זו לעבודה כוכבים אחרת
פטור אבל אילו היינו אומרים דשורפים את צניהם אפילו לעבודה כוכבים אחרת הים
חייב דהיפוך ליה משום מקטר כ"ל. ונראה מדברי רבינו שכתב לעבודה כוכבים
אחרת דמולך עבודה כוכבים הוא והעושה אחד מארבע עבודות לפטור חייב ודלא כרש"י
שכתב דפטור:

ד אינו חייב וכו'. משנה (ס) אינו חייב עד שימסור למולך ויעבור באש מסר
למולך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור
למולך ויעבור באש: ומ"ש או שמסר והעביר שלא בדרך העברה פטור. מומר דרב
יהודה וברייחא שם כחכמים בסמוך: ואינו חייב עד שימסור וכו'. שם מומר דרב
אחא ברבי דרבא וכתבו ההוס' וא"ל מקמא איחייב ליה וי"ל כגון שאין לו אלא בן אחד
או שהעבירו צבת אחת. ונ"ל דכי עבר קמא היוצו חלו ונעמד אם לא העביר יותר
חייב ואם העביר יותר נפטור מחיובו:

ה אחד זרע כשר עד וצמחו ציהם וכו' ברייתא שם:

אחר

לחם משנה

אמר רב יהודה אינו חייב עד שיעבירו דרך העברה וכו' (עין ב"מ) והשם קשה
על רבינו דהיינו קאמר דיעבירו ברנליו הא אמרינן דברייחא דפטור ועוד דרבא נמי
אמר הכי והלכה כוותיה לגבי אבי כל שכן דברייחא מסייע ליה. ועוד דאפילו
כאבי לא פסק שלא הזכיר שרגא דליבני כלל. נראה דזוהי הוא פסק כרבא דמעבירו
ברנל פטור אלא על ידי קפילה כדאמר בגמרא בדרך שטוין בהבורים כפורים
וכדפריש"י ז"ל. ורבינו בל להודיענו כלל העברה זאת דאנו שהבן עובר והאב מסייעו
כלומר הוא קופץ והאב נותן לו יד להזיק בידו אלא שהאב ענינו הוא שקופץ ולוקח
הבן בזרעו או בכנפיו וזה אמרו ומעבירו ברנליו כלומר ברנליו של אב לאפוקי דלא
תאמר שהבן ענינו עובר אבל לעולם שהאב ע"י קפילה הוא. א"ל מני למימר איפכא
דהעברה ברנליו של בן בעינן ובא רבינו להודיענו שהוא לאפוקי דלא יהיה ברנליו של
אב שהאב קופץ. וכאמור וישן מהאי טעמא הוא דפטור שהבן ענינו אינו עובר כלל אלא
האב הוא שקופץ ולכן פסקין לקולא דפטור. ועיין במהר"ר קולון שרש ע"ז שער ליישב זה:
לפיכך העושה עבודה זו כו'. זה נ"ל דלשון לפיכך כך הוא אם היינו אומרים
שהעבודה זו שטוין עושים למולך היתה שרפה כדרך שאר עבודת כוכבים שהוא
אלהי ספרים היינו יכולים לומר דאם עשה עבודה זו לספרים דיהא חייב אע"פ שזאת
העבודה של שרפה לא יהיה ממם כמו אותה עבודה מ"מ כיון שהיו דומים שהכל הוא
שרפה ודאי שהיה חייב אבל השם דאמרין דעבודה זו אינה שריפה ואין שום עבודה
כוכבים דומה לה בזה עבודה לפיכך העושה עבודה זו לעבודה כוכבים אחרת פטור:
ד ואינו חייב עד שימסור וכו'. מומר דרב אחא כמו שהבאנו ואע"ג דרב אחא

מפיק

הנהגות מיימוניות

וקרשמים שאלו שמות הרימות הם: [לשון הסמ"ג בענין זה יש טעם בזה לחשובת
המינין מפני שבמיתת ב"ד מתבפרין המומתין וזה עשה כ"כ עבירה גדולה שאין הקב"ה
רוצה

היתה צבים הקצרות: ואזהרה שלהן מנין שנאמר אל תפנו אל האלילים וכו'. בחורח
כהנים פרשת קדושים:

ג הנותן מזרעו וכו'. גרים כריחות (דף ב') מני לה בהדי הנהגה שחייב על זדון כרת
ועל שגגתן הפלאת קבועה: ומ"ש נסקל, בזהא כתיב בקרא עם הארץ ירגמורו

וכו': ואזהרה שלו מנין שנאמר ומזרעך לא
תתן להעביר וכו'. בסה"מ שלו כתב וכבר נכסלה
האזהרה מהמטעם הזה בלומרו לא ימלא בך
מעביר בנו וכו' אחר. וכוונת רבינו במה שכתב
כאן דמקרא דלא ימלא בך ילפין פירושה דמולך
כדאמרין בפרק ארבע מיתות (סנהדרין ס"ד)
מסר והעביר למולך ולא באש יכול יהא חייב
נאמר כאן להעביר ונאמר להלן לא ימלא בך
מעביר בנו מה להלן באש אף כאן באש ומה
כאן מולך אף להלן מולך, ומה שכתב בסה"מ
שנכסלה היינו בחר דידעין פירוש דמולך שייך
למימר נכסלה: כיצד היו עושיין מדליק אש
גדולה ולוקח וכו'. מחבאר והולך: ומ"ש ואלה
הבן הוא שמעביר בנו על האש. זה דעת
רבינו ואפשר דמפיק לה מדכתיב לא ימלא בך
מעביר בנו וכו' באש אלמא שהוא ענינו מעביר
אחר, אבל אין כן דעת רש"י בפרק ארבע
מיתות אלא שכתביהם היו מסבירים אותו:
ומעבירו ברנליו מזד זה לא אחר בחור
וכו'. בפרק ארבע מיתות (ס)
אמר רב יהודה אינו חייב עד שיעבירו דרך
העברה הכי דמי אבי אבי שרגא דליבני
במיינא נורא מהאי גיסא ונורא מהאי גיסא
רבא אמר כמשוררת דפוריאל, תניא כוותיה
דרבא אינו חייב עד שיעבירו דרך העברה
העבירו ברנל פטור. ופירש"י שרגא דליבני
שורה לבנים גבוה לבנה ע"ג לבנה והאש
מכאן ומכאן. כמשוררת דפוריאל אינו מעבירו
ברנליו אלא קופץ ברנליו כדרך שהחיותות
קופצים צימי הפורים שהיתה הפירה בדרך
והאש בוער בו והוא קופץ משפה לשפה.
העבירו ברנל פטור אלמא דרך עבודתו בקפילה
עכ"ל. ויש לחמוס היך כתב רבינו דאבי חייב עד שיעבירו ברנליו דאדרבא בגמרא
אמרין דהעבירו ברנל פטור, ונשאל הגאון מהר"י קולון על זה והשיב דרבינו מפרש האי
שרגא דליבני שאומר אבי היינו משום דדרך העברה היינו שהאב נושא את בנו על כנפיו
ועובר עם בנו בחור האש ואע"ג דקרא לא משמע שיהא האב עובר בחור האש ענינו
שהבי בנו באש כתיב ולא עובר עם בנו באש מ"מ כיון דשרגא דליבני ובמיינא פירוש גדר
לבנים מזה וגדר לבנים מזה גובהו של אב והאב עובר בין הגדרים האלה
ואין האש נוגעת בו כלל אלא שהוא מעביר בנו על כנפיו למעלה ממחית הלבנים עד
שהשלהבת מגעת אל הבן המורכב על אביו קריין לו מעביר בנו באש ועל זה
פליג רבא וס"ל דאם העבירו האב ברנל כלומר ברנל של אב שהאב ענינו עובר בחור האש
שהוא פטור אלא נריך שיעבירו ברנליו של בן והיינו דקאמר רבא כמשוררת דפוריאל שכן
רגילות שטורים על האש מזד לזד כמ"ש רבינו והיינו דמיתא סיעתא לרבא דברייחא דקמי
העבירו ברנל פטור כלומר ברנל של מעביר לאפוקי מדאבי. ודיקא נמי כדפרישית שרבינו
כתב ומעבירו ברנליו ומי כתב ויעבירו באש וברנליו וברייחא קמי העבירו ברנל
ולא קמי העבירו ברנליו אלא ודאי דברנל משמע ברנל המעביר וברנליו משמע ברנליו של
עובר

מגדל עז

הנותן מזרעו למולך כו' עד או שהיה סומא פטור. הכל פ' ארבע מיתות (דף ס"ד):

מצבה שאסרה תורה עד שיכבוש פניו בקרקע נמקל. פרק בני העיר (דף כ"ב) ובספרי:
הנושע חילין כו' עד שיחבצנו שם העם. בספרי: ואסור לעשות אכסדראות כו' עד סוף
הפרק. פ' כל האלים שם ובספרי:

פ"ו א ב מצות עשה לאבד וכו' וזכרון ישראל וכו' אצל כה"ל וכו' : עבודת כוכבים ומשמשים וכו'. (מכות כ"ב) פרק אלו הן הלוקין אוקימנא הא דמינא המבשל גדי באלב ואלכו לוקה חמש דהיינו בפשלו צעני אסרה ואלוהיה מולא ידבק בידך ח"ל רב אחא ברבי דרבא לרב אשי וילקי נמי משום ולא חביא תועבה אל בידך וא"כ שלוקה שם מציע ליה הכי דנהנה מאסרה לוקה שמים מלא ידבק ולא חביא והוא הדין לנהנה מכל מילי דעבודת כוכבים :
ג בהמה שהקריבוה וכו' : מדאמרין בפרק חין מעמידין (דף ל"ז) המקדש בפרש עגלי עבודה כוכבים אינה מקודשת וכו"ס הוא לשאר דברים שהזכיר רבינו. ומ"ס שהקריבוה כולה נראה דהיינו לומר שאם הקריבוה לעבודה כוכבים ופירשו ואמרו חוץ מפרשה לא מעמימותיה לא קרינה וטלפיה ועורה אותם דברים ששיררו לא נאסרו :
לפיכך אם היה צעור סימן וכו'. משנה (שם כ"ט) אלו דברים של עבודה כוכבים אסורים ואיסורן איסור הגולה ומני זהדייהו עורות לבזבזין ומסיים בה רש"ב אומר בזמן שהקדש שלו עגול אסור ומשך מותר כלומר לפי שאין דרכן לעשות לעבודה כוכבים משך ואסיקנא הלכא גמרא כרשב"ג :
מה

שנאמר כל עץ. *אלא כל האבסדראות והסבכות היוצאות מן הכותלים שהיו במקדש של אבן היו לא של עץ :

פרק שביעי

א מצות "עשה היא לאבד עבודת כוכבים ומשמשים וכל הנעשה בשבילה שנאמר אבד תאבדון את כל המקומות ונאמר כי אם כה תעשו להם וגו' . ובארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו. אבל בחוץ לארץ אין אנו מצווין לרדוף אחריה אלא כל מקום שנכבש אותו נאבד כל עבודת כוכבים שבו. שנאמר ואבדתם את שמם מן המקום

ד מה בין עבודה כוכבים וכו' : בפרק ר' ישמעאל (דף כ"א ל"ב) חק עבודה כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל משהיעבד ומיימי לה בגמרא מהני קרלי דמיימי לה רבינו : ומשומשי עבודה כוכבים וכו'. שם אבד האבדון בכלים שנתחמם בהם לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הביאום ולא נהממו בהם יכול יהו אסורין ח"ל אבד עבדו שם שאין אסורין עד שיעבדו מכאן עבודה כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שהיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר' ישמעאל. ר"ע אומר חילוף הדברים עבודה כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד של ישראל משהיעבד ואמרין בגמרא דמשמשי עבודה כוכבים דעובד כוכבים לכ"ע אין אסורין עד שיעבדו דר"ע בעבודה כוכבים פליג אבד בכלים לא פליג. ומשמשי עבודה כוכבים של ישראל לר"ע דק"ל כותיה אינם אסורים עד שהיעבד מק"ו דהשתא הוא גושא לא מיתכרע עד שהיעבד משמשי מיבעי :
ה העושה וכו' : פ' לפני אידיהו (דף י"ט) מיתרל דרבי אלעזר ח"ר יוחנן ומשום שם דלשיל עשה לעובד כוכבים שכו מותר ומשום שהזכיר רבינו :
הלוקה גרועות וכו' : בפרק ברהל (דף ע"א) אמרין דמשיכה בעובד כוכבים קונה מחיבי הלוקה גרועות כלומר שברי

ההוא. בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחריהו ואי אתה מצווה לרדוף אחריהו בחוץ לארץ : ב' יעבודת כוכבים ומשמשים ותקדושת שלה וכל הנעשה בשבילה אסור בהנאה שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך וכל הנהנה באחד מכל אלו לוקה שנים. אחת משום ולא ידבק בידך מאומה מן החרם : ג בהמה שהקריבוה בולה לעבודת כוכבים אסורה בהנאה אפילו פרשה ועצמותיה וקרניה וטלפיה ועורה הכל אסור בהנאה. לפיכך אם היה בעור סימן שיודע בו שזה העור תקדושת עבודה כוכבים הוא כגון שהיו עושים שקורעים קרע עגול כנגד הלב ומוציאין הלב הרי כל אותן העורות שהן כך אסורין בהנאה וכן כל כיוצא בזה : ד מה בין עבודת כוכבים של עובד כוכבים לעבודת כוכבים של ישראל. עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה בהנאה מיד שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש משפסלו נעשה לו אלוה. ושל ישראל אינה אסורה בהנאה עד שתעבד שנאמר ושם בסתר עד שיעשה לה דברים שבסתר שהן עבודתה. ומשמשי עבודת כוכבים בין של עובד כוכבים בין של ישראל אינן אסורין עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים : ה' העושה עבודת כוכבים לאחרים אף על פי שהוא לוקה שכו מותר ואפילו עשה לעובד כוכבים שהיא אסורה מיד. מפני שאינה נאסרת עד שהתגרר ומכוש אחרון שגומרה אין בו שוה פרוטה. הלוקה גרועות מן העובד כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם נתן

א כה"ג עשין טו : ב טור י"ד סי' קל"ט : ג טור י"ד סי' קמ"א :

לחם משנה

פ"ו ב עבודת כוכבים ומשמשים ותקדושת שלה וכו' : וכל הנהנה באחד מהלל לוקה. וא"ל אחאי והא הוי לאו שכללות ואין לוקין עליו דהוי עבודת כוכבים ומשמשים ותקדושת שלה וכו' כמו מגפך ומשק (וי"ל) דמ"ט ענין עבודת כוכבים אחד ומגפך ומשק שאני כיון דלפניו משאר עבודות (ואפילו נמי) לענין טעם כדכתיב הראב"ד ז"ל לעיל :
ג כגון שהיו עושים שקורעים וכו' : קשה אחאי לא הזכיר שיש עליו קורס דם כדאמרו בצרייתא ועוד אחאי לא הזכיר דברי רב הונא שאמר לא שמו אלא שלל מלחו אבד מלחו אסור אימא מלחו העבירו ולא ידעתי טעם למה לא הזכירו :
ד עבודת כוכבים של וכו' : בפרק ר' ישמעאל (דף כ"א) מהלוקה ר' ישמעאל ור"ע דר"י סבר עבודה כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שהיעבד ושל ישראל אסורה מיד ר"ע אומר חילוף הדברים עבודה כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שהיעבד ואמר שם ור"ע עבודה כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד מנה ליה אחר קרל פסילי אלהיהם תשרפון באש משפסלו נעשה אלוה ואידך הוה מציע ליה לכדתי ר' יוסף מנין לעובד כוכבים שפסל אלוה שנאמר פסילי אלהיהם וכו' ואידך נפקא ליה דמשמולל דשמואל רמי כתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם וכתיב ולקחת לך הא כיצד פסלו לאלוה לא תחמוד פסלו מאלוה ולקחת לך ור"ע אשכחן עבודה כוכבים של עובד כוכבים דאסור מיד דישאל עד שהיעבד מנה לן ח"ר יהודה וכו' ואידך נפקא ליה מדבר חסדא אחר רב דא"ר אחר רב מנין לעבודה כוכבים של ישראל שטעונה גזירה וכו' ואידך הוה מציע ליה לדריש לקיש דאמר ר"ל כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נטע עשה בשרא דבשרא שופטים וסוברים וכו' אחר רב אשי ובמקום תלמידי הכמים כאלו נטעו וכו'. נראה שרבינו פסק כר"ע דעבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שהיעבד וא"כ קשה לרבינו בזהרתי דא"ר דר"ע משמע דמפקין דעובד כוכבים שפסל אלוה מדמי כתיב ולקחת וכתיב לא תחמוד וכו' ולכן קאמר פסלו מאלוה וכו' ופסילי דקרא משמע חרי גווי כדפירש"י. והוא ז"ל לקמן בפ"ח כתב עבודה כוכבים של עובד כוכבים שטעונה קודם שחבא ליה ישראל הרי זו מותרת בהנאה שנאמר פסילי אלהיהם וכו'. והדרשא הזאת נראה שהיא נטע דרשא רבי ישמעאל דמפיק ליה מפסילי אלהיהם אבד ר"ע לא מפיק לה אלא מרמיין דקראי ודריש פסילי פסלו מאלוה

ואפילו דרשא ר' ישמעאל אינה לגמרי שדרשא ר' ישמעאל הוא דמפיק ליה מפסילי אלהיהם והוא נראה דרשי ג"כ פסלו מאלוה דמיתורא דפסלו קא דריש ורבינו לא אחר שם אלא כבא לידיו והם נהגים בהם אלהות וכו' משמע דלא דריש מפסילי לשון פסול. מיחו ליה ים לומר דרשא ר' ישמעאל נקט וכו' אסור כר' ישמעאל דליתו מפרש פסילי לשון פסול דא"כ הכתוב אין לו מובן שאם אחר פסילי אלהיהם שפסלו איך אחר תשרפון באש לכך מפרש דהכי קאמר כשיבא לידיו שאז הם פסילים כלומר שאז אין עובדים אלוה כיון שהם צדיקו ח"כ אז הם אלהיהם אז תשרפו אותם באש אבד ר"ע לא לא ואלת דרשא הוא יורה פשוטה מדרשא ר"ע ולכן הביאה רבינו ז"ל אע"ג דק"ל כר"ע דכן דרבו להביא דרשא היותר פשוטה בפסוק אע"ג דהיא דלא כהלכתא כיון דלא נפקא לן מנידי לענין דינא. עוד קשה על רבינו דגמרא משמע דר"ע לית ליה כד"ל דהוא מפיק ליה למזבח לומר מה מזבח טעון גזירה אף אסרה טעונה גזירה כו' דלא כר"ל דמפיק ליה למעמיד דיין שאינו הגון במקום תלמידי הכם וכו' שהוא פסק כלא כר"ע איך פסק בהלכות סנהדרין פ"ג כר"ל שכתב שם ועוד אחר כל המעמיד לישראל דיין שאינו הגון כאלו מקום מצבה וכו' ובמקום תלמידי הכמים כאלו נטע עשה שנאמר לא תעבד אלוה אחר וכו'. ונראה להרן דרבינו כוונת דר"ע לית ליה הכי דרשא דר"ל ומפיק ליה דרתי מהאי קרא דודאי פשיטא דאסרה אסרה ממש ולכן מפיק מה מזבח טעון גזירה אף אסרה וכו' דזו היא דרשא היותר פשוטה אבד מדרשין האי לא הפע עס קרא דלעיל דשופטים וכו' מפיקין דרשא אחרינא דאסרה היא דיין שאינו הגון ומפקין ליה מפשטיה מכה הסמיכות וכיון דאסרה בגברי מזהב נמי ע"כ הוא בגברי כדפירש"י ז"ל והשתא הוי שפיר דריש לקיש אחר דבריו אליבא דהלכתא דהוא ר"ע וגם הגמרא אחר שהביא דבריו לא הקשה ואידך כלומר דר"ע היכי מפיק להאי דרשא אלא דפשוט ליה לגמרא דהרתי מפיקון מיינה כדפירשית :

ה הלוקה גרועות וכו' : בפרק השוכר את הפועל (דף ע"א) הקשה לאמימר דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה מחיבי הלוקה גרועות וכו' (עיין בכ"מ) ובבבבבות (דף י"ג) ריש פרק הלוקה עובר פרתו הקשו למ"ד מעוט בעובד כוכבים קונות מהך ברייתא גופא ואמר אי אמרת מעוט קונות משיכה למה לי ויתרנו הכא במאי עסקין שקבל עליו לדון בדיני ישראל. והקשו אי הכי מעוט למה לי ויתרנו הכ"ה אע"פ שנתן מעוט

מגדל עז

פ"ו מצות עשה היא לאבד עבודת כוכבים ומשמשים וכו' : עבודת כוכבים ומשמשים עד מן החרם. בספרי דבי רב פריה ראה ובסנהדרין (דף פ"ט) פ' בנהקין ובפרק תרל דמטא (דף כ"ב) בהמה שהקריבוה עד אסור בהנאה. פרק חין מעמידין (דף ל"ז) : לפיכך אם היה בעור סימן שיהיה מותר שכו מותר ואמר אי אמרת מעוט קונות משיכה למה לי ויתרנו הכא במאי עסקין שקבל עליו לדון בדיני ישראל. והקשו אי הכי מעוט למה לי ויתרנו הכ"ה אע"פ שנתן מעוט

כתב הראב"ד ז"ל לבית העץ כו' לטענה היתה ע"כ : ואני אומר כל זה אמת ויזיז אבד נראה מדברי שמועתי בקדושות אלו כי לבית העץ על שם צנינה מעלים נקראת כן ובסוף מכתב מדות (דף כ"ח) נמנית כ"ט שדרוס וכו' שגלפון ואחרי כהיה וכו' דמ"ט דמ"ט ויזיז משמע שם היו משרישין כהן גדול שגעת ימים קודם יוה"כ ולבית פרהדרין היתה נקראת וכן פסק ר"ע ז"ל פ"ה מהלכות בית הכמורה. ומה שכתב בפסקא זו היא מיתרל דרבי יעקב בכפרי כד"ן :